BEHANDLINGSVEJLEDNING VED FNAT

Hvad er fnat?

Fnat er en ufarlig sygdom, som skyldes smitte med små mider, der graver gange i det øverste hudlag og skaber en hudirritation, der giver intens kløe og udslæt.

Fnat kan være rigtig svært at komme af med. Derfor er det vigtigt du læser denne vejledning grundigt og er særligt opmærksom på hygiejne-rådene, da behandlingen ellers ikke virker.

Husk -det er ingen skam at have fnat!

Hvordan får man fnat?

Fnatmider kan overføres mellem mennesker ved længerevarende tæt hudkontakt. Miden kan smitte via genstande fx håndklæder, sengetøj, tøj, sko, hovedtelefoner og stofmøbler. Alle kan blive smittet med fnat, og smitte skyldes ikke mangelfuld personlig hygiejne.

Symptomer på fnat

Fnat viser sig ved intens hudkløe, der forværres ved sengetid. Kløen starter som regel 2- 6 uger efter man er blevet smittet. Hos personer, som tidligere har været smittet, kan kløen starte allerede 1-3 dage efter smitte.

Hudsymptomer viser sig som udslæt med små vabler. Udslættet ses især mellem fingrene og på fingre, ved håndled, albuer, bryst og i skridtet.

Diagnose og smitteopsporing

Har man mistanke om, at man har fået fnat, bør man kontakte lægehuset, som kan stille diagnosen. Tætte kontakter skal ikke undersøges af læge, medmindre de har symptomer på fnat, men bør behandles samtidigt for at undgå ny smitte.

Ved tætte kontakter forstås personer, som den pågældende enten har haft længerevarende hudkontakt med (fx holdt i hånd, flettet fingre med, givet massage eller haft seksuel kontakt med), eller som pågældende har delt seng, håndklæde, tøj og sko med på skolen eller hjemme hos familien. Eksempler på tætte kontakter kan være familiemedlemmer, værelseskammerater, personale på skolen, nære venner, seksualpartnere og kærester.

Sygemelding

Der er som udgangspunkt ikke nødvendigt med sygemelding pga. smitterisiko. Sundhedspersonale med konstateret fnat bør dog ikke deltage i direkte pleje- og behandlingsopgaver før 8-12 timer efter 1. påsmøring med middel mod fnat.

Børn kan komme i institution 10-12 timer efter iværksat behandling.

Rengøring

Ud over medicin kræver fnat en grundig sanering af omgivelserne. Det er ikke nemt, men nødvendigt.

- Rengøring starter næste morgen efter behandlingen:
- Tøj (inkl. handsker, hue, halstørklæde, sko), sengetøj, dyner, puder, rullemadrasser, håndklæder, bamser, løse tæpper osv. skal vaskes ved 60 grader i min. 10 minutter eller isoleres i en uge. Det gælder alt man har haft kontakt med i ugen op til behandlingen. OUH anbefaler isolation af tingene op til 1 uge. Vi kender ikke helt effekten af dybfryser i 1 døgn.
- Stofmøbler skal støvsuges og henstå i en uge eller dækkes med plastik og huset skal gøres grundigt rent. Bilsæder (inkl. autostole) støvsuges grundigt og dækkes evt. til med plastik.
- Tøj, håndklæder, sengelinned, viskestykker og karklude vaskes ved minimum 60 grader.
- Støvsug senge og møbler med betræk/polstring/læder, og rengør hjemmet med almindelige rengøringsmidler.
- Husk overtøj, tæpper, puder mm.
- Miden vil oftest dø efter 2-4 døgn uden kontakt med hud.
- I familier kan det være svært at afgøre, hvem og hvor mange der skal behandles. Hos nogle med delt bopæl kan sanering af hjemmet være eneste behandling, hos andre må begge familier behandles.
- Hvad skal jeg mere gøre
    - Del ikke tøj, sko, håndklæder, viskestykker, karklude og seng med andre.
- Husdyr:
    - Dyrlægerne ser ikke smitte mellem mennesker og dyr fordi de er værtsspecifikke. De forskellige racer har forskellige mider. Rengør dyrets opholdssted (kurv, tæpper etc.). Hvis der er tegn på længerevarende kløe hos dyret kontaktes dyrlægen for en konsultation.

Forskellige behandlingsmetoder

Alle nære kontakter skal behandles samtidig for at behandlingen virker!

Du kan blive behandlet med én eller flere af følgende præparater (afhængigt af din situation):

- Nix (creme)
- Tenutex (creme) - med enkelttilskud
- Svovlvaseline (vaseline)
- Ivermectin/Scatol (tabletter)

Nix-creme

Behandlingen gennemføres bedst om aftenen med bad næste morgen og gentages efter 7 dage.

- Om aftenen:
    - Du skal gå i bad, vask evt. omhyggeligt med engangsvaskeklud.
    - Klip neglene korte, så huden under neglene kan smøres med creme.
    - Smør derefter cremen på tør hud.
    - Cremen skal smøres omhyggeligt på hele kroppen fra kæberand og ned (børn < 2 år smøres også i ansigt og hårbund, dog ikke på partiet nær øjne og mund)
    - Vær særlig omhyggelig ved fingre, tæer, under arme, i navle og kønsdelene.
- Vejledende dosering:
    - Børn < 5 år: ca. ½ tube
    - Børn: ca. 6-12 år: 1 tube
    - Børn > 12 år + voksne: 1-2 tuber

    - Cremen skal sidde på i 10-12 timer.
    - Når du vasker hænder i løbet af de 10-12 timer, skal du smøre hænderne med Nix-creme igen.
    - Næste morgen: Følg rengøringsvejledningen nøje
- HUSK: Gentages efter 7 dage.
- Graviditet og amning: Du må gerne blive gravid og amme, men du behandles med Nix-creme.

Tenutex

Behandlingen gennemføres bedst om aftenen med bad næste aften og gentages efter 7 dage.

- Om aftenen:
    - Du skal gå i bad, vask evt. omhyggeligt med engangsvaskeklud.
    - Klip neglene korte, så huden under neglene kan smøres med creme.
    - Smør derefter cremen på tør hud.
    - Cremen skal smøres omhyggeligt på hele kroppen også ansigt og hårbund så vidt muligt.
    - Vær særlig omhyggelig ved fingre, tæer, under arme, i navle og kønsdelene.
    - En tube Tenutex rækker til ca. 2 behandlinger af en voksen person.
    - Cremen skal sidde på i 24 timer
    - Når du vasker hænder i løbet af de 24 timer, skal du smøre hænderne med Tenutex igen.
    - OBS: Kan misfarve tøj og blondt hår (gulligt)
    - Næste morgen: Følg rengøringsvejledningen nøje
- HUSK: Gentages efter 7 dage.
- Graviditet og amning: Du må gerne blive gravid, men du behandles med Tenutex. Der er sparsom erfaring ift. amning.

Svovlvaseline 10 %

Behandlingen skal gentages 3 dage i træk!

- Om aftenen:
    - Du skal gå i bad, vask evt. omhyggeligt med engangsvaskeklud.
    - Klip neglene korte, så huden under neglene kan smøres med salven.
    - Smør derefter salven på tør hud.
    - Salven skal smøres omhyggeligt på hele kroppen også ansigt og hårbund så vidt muligt. Pas dog på ikke at behandle huden omkring øjne og mund.
    - Vær særlig omhyggelig ved fingre, tæer, under arme, i navle og kønsdelene.
    - Salven skal sidde på i 24 timer
      Når du vasker hænder i løbet af de 24 timer, skal du smøre hænderne med Svovlvaseline igen.
    - HUSK at gentage behandlingen 3 dage i træk!
    - Næste dag: Rengøring jf. vejledningen. Følg den nøje

- Graviditet og amning: Du må gerne blive gravid og amme, mens du behandles med Svovlvaseline.

Ivermectin/Scatol

Ivermectin er en tabletbehandling der gives i svære tilfælde. Oftest sammen med en af ovenstående hudbehandlinger. Behandlingen skal gentages efter 7 dage

Du skal tage _____ tabletter på én gang i dag og igen om 1 uge (0,2mg pr. kg legemsvægt pr. behandling).

- Tabletterne er på 3 mg og lægen regner ud hvor mange mg den enkelte person skal have.

- Ivermectin skal sluges hele med et glas vand. Du bør ikke spise i to timer før og i to timer efter du har taget tabletterne.
- Vi anbefaler du tager tabletterne til aften og tidligst 12 timer efter at du har taget tabletterne påbegyndes vask og rengøring af hjemmet.
- Det er lægen der skønner hvilken behandling de øvrige medlemmer af husstanden skal have.

- Graviditet og amning: Der er sparsom erfaring ift. graviditet. Tal med din læge, hvis du i behandlingsperioden finder ud af, at du er gravid. Ivermectin optages i modermælk. Derfor bør du ikke amme.

Hvad gør jeg, hvis jeg tror, jeg har fået bivirkninger af behandlingen?

Huden kan blive tør og irriteret af behandlingen. Oftest vil alm fed creme hjælpe. Alternativt hjælper binyrebarkhormon creme eller antihistamin-tabletter. Der kan forekomme let hovedpine ifm. tabletbehandlingen.

Hvis der er kommet et gulligt skær på udslættet, kan der være en bakterieinfektion oven i. Vask da med medicinsk sæbe (hibiscrub el mediscrub) og smør ind i fed creme, for at dæmpe kløen.

Evt. kontakt egen læge for en vurdering og yderligere behandling.

Hvor længe varer kløen?

Selv om fnatmider er udryddet ved behandlingen, er det helt almindeligt, at kløen fortsætter i 2-6 uger efter endt behandling. Hvis kløen er meget generende, kan man smøre med eksemcreme (binyrebarkhormon) i en kort periode og/eller anvende håndkøbs-antihistamin.

Patienten anses for at være fri for fnat, hvis der en uge efter endt behandling ikke længere er nogle aktive læsioner. Det er dog svært at skelne mellem nye elementer pga. kløe eller fnat.

/Udarbejdet af MD 2022